

(On)gewenst gedrag heeft een functie

Gedrag is een signaal

25 maart 2026

Eén keer is een incident

Twee keer is toeval

Drie keer is een patroon

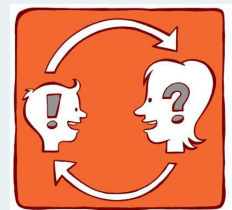
Kenmerken ongewenst gedrag

- Niet passend bij de leeftijd
- Vaker
- Langer

6

Functie van gedrag

Wat wil een kind met het gedrag duidelijk maken?

- onvermogen duidelijk maken?
- voordeel opleveren?
- situatie vermijden?
- ?

→ Functie van gedrag komt voort vanuit een onvervulde behoefte!

7

Teruggetrokken

- "Ik voel me angstig/gespannen"
- "Ik kan me moeilijk concentreren"
- "Ik vind het lastig om contact te maken"
- "Ik vind het moeilijk om met veranderingen om te gaan"
- "Ik heb moeite met begrijpen van of uiten in taal"

8

Opstandig

- "Ik voel me angstig/gespannen"
- "Ik heb geen grip op mijn emoties en gedrag"
- "Ik weet niet hoe ik me anders moet gedragen"
- "Ik vind het lastig om contact te maken"
- "Ik vind het moeilijk om met veranderingen om te gaan"
- "Ik verveel me"
- "Ik doe het op mijn eigen manier"

9

"Ik voel me angstig/gespannen"

"Ik heb geen grip op mijn emoties en gedrag"

"Ik vind het moeilijk om me te concentreren"

"Ik vind het moeilijk om met veranderingen om te gaan"

"Ik verveel me"

Druk

10

Observeren

A Antecedent	B Behaviour	C Consequence
Wat gaat er aan het gedrag vooraf?	Welk gedrag laat het kind precies zien? (feitelijk beschrijvend)	Wat gebeurt er nadat het kind het gedrag heeft laten zien?

12

Antecedent?

A. Antecedent

Meisje M. is 6 jaar oud, en g... n. De eerste jaren van haar leven heeft ze waarschijnlijk rondgez... and met haar vader en ouder broertje. Over moeder weten we niets. Het... milie. Pleegouders tonen weinig interesse en er is vrijwel geen fysiek... et meisje.

Ze zit in groep 3 en heeft leerproh... daar schijnbaar weinig last van, het lijkt alsof ze niet eens door... and... al veel verder zijn in hun ontwikkeling. M. heeft la eek... ar gekleu...

13

Antecedent?

M. speelt buiten met de klas. Ze is een beetje een buitenbeentje en staat alleen op de speelplaats. Ze ziet andere meisjes in de zandbak spelen en stapt erop af. Kijkt even, maar de andere meisjes draaien zich om en spelen verder. M. zoekt naar wat speelgoed in de zandbak, pakt een emmertje en gaat op de rand zitten. Kijkt wat de anderen doen en doet het na: "Wie wil er kruimelzacht?" maar niemand reageert. Dan geeft ze gewoon maar wat zacht zand aan het meisje dat 't dichtst bij haar zit, maar die wordt boos van ze was net "soep" aan het maken. M. is meteen erg teleurgesteld en stopt met het spel.

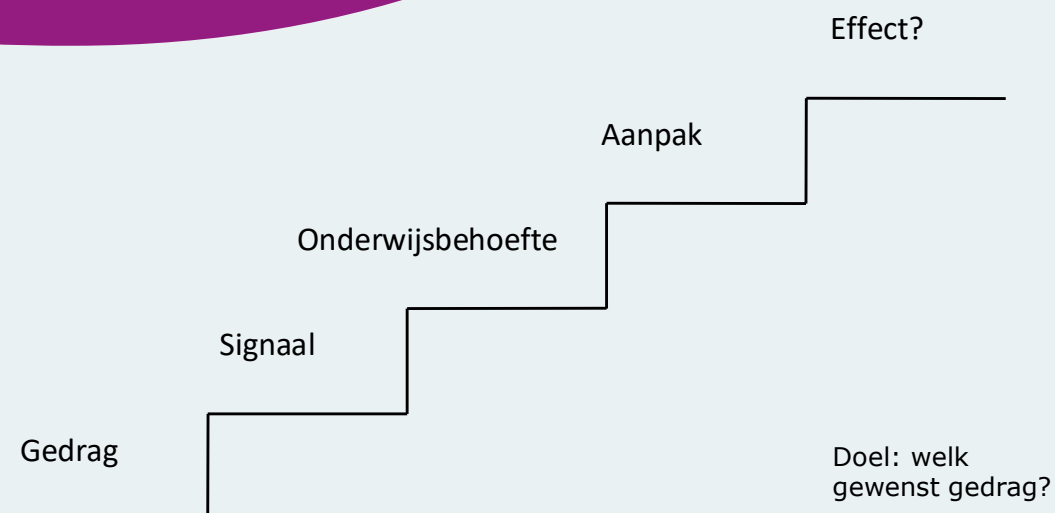
14

Voorbeeld

Antecedent	Behaviour	Consequence
Wat gaat er aan het gedrag vooraf?	Beschrijf het gedrag zo nauwkeurig mogelijk.	Wat heeft het gedrag van het kind tot gevolg?
	M. staat alleen op de speelplaats. Ziet andere meisjes in zandbak spelen en stapt er op af. Kijkt naar de meisje.	De meisjes draaien zich om en spelen verder.
De meisjes draaien zich om en spelen verder.	M. zoekt wat speelgoed in de zandbak, pakt een emmertje en gaat op de rand zitten. Kijkt wat de anderen doen en doet het na. 'Wie wil er kruimelzacht?' vraagt ze.	Niemand reageert.
Niemand reageert.	M. geeft wat zacht zand aan het meisje dat het dichtst bij haar zit.	Het meisje wordt boos. (Ze was net soep aan het maken.)
Het meisje wordt boos. (Ze was net soep aan het maken.)	M. is teleurgesteld. Ze stopt met het spel.	

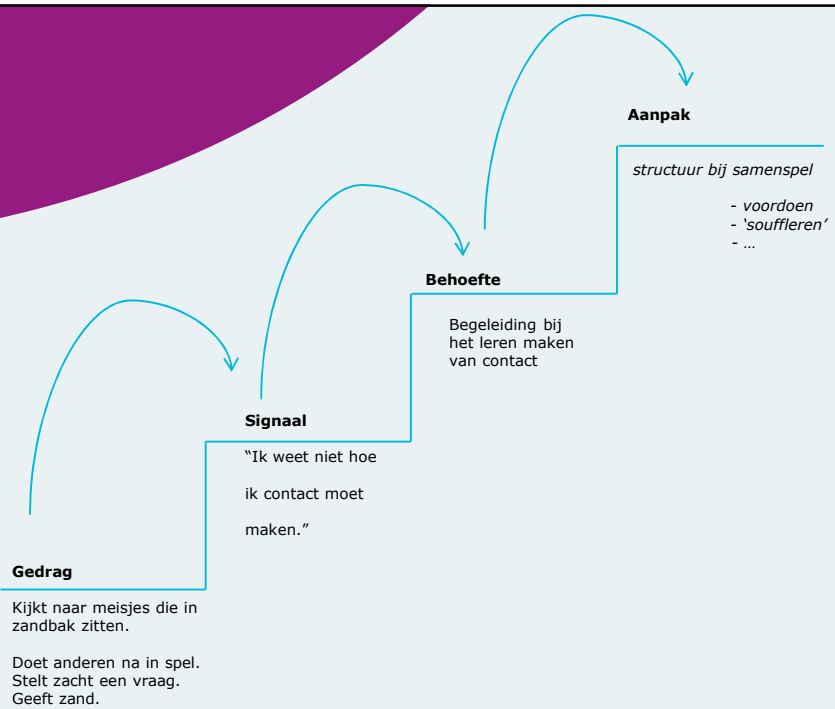
22

Aanpak: Trapsgewijs

23

Voorbeeld

24

Psychologische Basisbehoeften

- **Relatie:**
anderen waarderen mij en willen met mij omgaan.
- **Competentie:**
ik kan het zelf, hoewel niet altijd alleen.
- **Autonomie:**
ik geloof en heb plezier in mijn eigen kunnen.

25

'Ieder mens is gebouwd om zichzelf te ontwikkelen en heeft een natuurlijke behoefte aan relatie, autonomie en competentie'

Luc Stevens

Self Determination Theory van Edward Deci en Richard Ryan

26

26

Teruggetrokken

Spanningsmeter	
Bespreek wat ontspanning geeft	
Activiteiten waar het kind zich competent bij voelt	
Tussendoor gelegenheid tot bewegen	Geef voorbeelden van gedrag (model) in verschillende contexten (repertoire)
Bied nabijheid vanuit relatie	Stimuleer omgang met kinderen die dichtbij staan/waar ze dichtbij willen zijn
Oefen onverwachte gebeurtenissen	Geef non-verbale signalen bij schakelmomenten

27

Op-standig

- Regels en consequenties benoemen/herhalen
- Klare taal
- Eerst waarom
- Geen opdrachten in vraagvorm
- Nu
- Gedrag benoemen
- Gebrek verbale mogelijkheden
- Geen discussie
- Niet doorpraten
- Niet aanraken

29

Druk

- Let op wat goed gaat, geef complimenten
- Geschikte taken, opdrachten op maat
- Tussendoor gelegenheid tot bewegen
- (dis)Balans complimenten - terechtwijzen
- Zeg wat je verwacht en visualiseer
- Geef één opdracht tegelijk, rond deze af vóór een nieuwe opdracht
- Individueel, non-verbaal voorbereiden op volgende stap, bijvoorbeeld opruimen
- Belonen voor impulscontrole. Vooral in situaties waarin het vaak misgaat

31

